

УДК 338.4

Григорян Олександра

аспірантка кафедри банківської справи і фінансових послуг
Харківського національного економічного університету
ім. С. Кузнеця, Харків, Україна

E-mail: aleksandra.gry.jee@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9530-6042>

ІННОВАЦІЇ, ЦИКЛИ ТА ЕТАПИ ІННОВАЦІЙ

Анотація. *Стратегія успішного розвитку національних економічних систем держав-лідерів останніми роками тісно пов'язана з лідерством у дослідженнях і розробках, появою нових знань, розвитком високотехнологічного виробництва і створенням масових інноваційних продуктів.*

Abstract. *The strategy for the successful development of national economic systems in leading countries in recent years has been closely linked to leadership in research and development, the emergence of new knowledge, the growth of high-tech production, and the creation of mass innovative products.*

Ключові слова: *інновації, новація, новизна, інноваційна діяльність, життєвий цикл інновацій.*

Keywords: *innovation, novelty, newness, innovation activity, innovation life cycle.*

Основний текст

За даними Світового банку частка Валової доданої вартості високо- та середньо технологічних секторів у загальному обсязі Валової доданої вартості переробної промисловості у 2015 році становила 63 % у Швейцарії, 50,5 % у Чеській Республіці, 61,4 % у Німеччині, 42,8 % – Ізраїлі, 63,77 % – Південній Кореї, 30,4 % – Україні. За даними Держстату в Україні ця частка 2016 році становила 25,7 %. Якщо порівнювати ВВП на душу населення у 2016 у поточних цінах названих держав із ВВП на душу населення в Україні за даними Національного

наукового фонду США, це співвідношення становитиме від 8,5 раза до 36 разів (Швейцарія – 79866 \$ США; Ізраїль – 37180,8 \$ США; Південна Корея – 27608,2 \$ США; Німеччина – 42232,6 \$ США; Україна – 2185,7 \$ США) [6].

Завдання дослідження, яке полягає в:

– оцінці наукових підходів у визначенні поняття «інновації»

– розкритті сутності та взаємозв'язку понять новизна, інновації;

У будь-якій сфері діяльності людства інновації передбачають процес їх створення, впровадження, а результат упровадження є критерієм ефективності впровадження. Цей процес повинен мати можливість координації для забезпечення отримання ефекту або можливості уникнути чи зменшити негативні наслідки від цього впровадження. Наукою досліджено і в літературі відмічено велику кількість спроб класифікувати інновації за різними класифікаційних ознаками: за причинами виникнення (реактивні, стратегічні); залежно від цілей (оперативні, перспективні); за характером внесення змін (модифіковані, радикальні, комбіновані); за характером потреб, що задовольняються (спрямовані на задоволення потреб, які існують, спрямовані на задоволення нових потреб); залежно від темпів здійснення (швидкі, уповільнені, затухаючі, зростаючі, рівномірні, стрибкоподібно); за механізмом здійснення (одиначні або дифузійні, успішні або неуспішні, завершені або незавершені); за рівнем витрат (низьковитратні, високвитратні); за технологічними параметрами (процесні, продуктові); за рівнем управління (народногосподарські, територіальні, галузеві, первинної ланки); за сферою застосування (виробничі, технологічні, структурні, торгівельні, маркетингові, соціальні, інтелектуальні, управлінські); за результативністю (висока, низька, середня); за видом ефекту, отриманого в результаті упровадження інновацій (економічний, соціальний, екологічний, інтегральний); за галузевою структурою

життєвого циклу (галузь виникнення, галузь втілення, галузь споживання); за рівнем радикальності дії (інкрементна – поступова, на основі традиційних повсякденних розробок, зміна, яка призводить до драматичних ефектів, яка інколи відбувається непомітно, незафіксовано, результат тривалих цілеспрямованих розробок на виробництві) [1].

Основа кожної держави – це населення, яке є носіями державного суверенітету, нормальний розвиток держави неможливий без достатньої кількості населення, його працездатного та інтелектуального потенціалу, виробничої духовної культури. Ми живемо у такий період розвитку людської цивілізації, коли незважаючи на об'єднання світу, основною тенденцією є формування і розквіт націй та їх держав, їх економік, де розвиток конкурентоспроможної економіки залежить від інноваційної активності її суб'єктів. Важливим є чіткість формування термінології цього виду діяльності, де їх розуміння і коректне використання пов'язано з механізмом стимулювання інновацій, а далі з посиленням конкурентних позицій на ринку. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність, інновації – це «... новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукції або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва або соціальної сфери» [5].

Дослідженню інновацій та інноваційній активності присвячено чимало праць зарубіжних та вітчизняних учених, у яких існує чимало поглядів щодо розуміння базових понять, де потребують розмежувати поняття новація та інновація. Пересада А. А., український вчений економіст визначає інновація, як «процес доведення» наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язано з цим процесом техніко-економічні та інші зміни в соціальному середовищі [4]. Ю. В. Яковець за-

значає інновації – це «якісні зміни у виробництві, які можуть належати як до техніки та технології, так і до форм організації виробництва...» [8]. Фінансові економічні використання економічних та Фінансових інструментів, способів форм функціонування місцевої спільноти, що дозволяють підвищити рівень задоволення її потреб, отримати економічний ефект від їх впровадження та спричиняють розвиток їх територій. Організаційно правові - це використання нових методів та форм управління в діяльності органів управління, які відрізняються від тих, що вже використовувалися на відповідних територіях, розробка і запровадження нових нормативно-правових чинних актів місцевого значення. Соціальні – це нові прийоми, ідеї, що запроваджені з ініціативи органів місцевого самоврядування, направлені на покращення соціального життя, інформаційно-комунікативні – це використання нових ІКТ для забезпечення потреб населення (електронне навчання, вебінари, веб портали, сайти). Техніко-технологічні - нова продукція послуги, що випускається підприємствами, технології з метою задоволення існуючих потреб у нових видах продукції з якісним забезпеченням. Екологічні – нові сучасні методи,

Рис. 1. Класифікації інновацій

засоби, технології, що забезпечують раціональне природо-користування на відповідній території. Політичні - нові ідеї, методи, що використовуються з метою впливу на свідомість спільноти для отримання і утримання влади. Змішані – це інновації, що поєднують у собі ознаки змішаних груп [1].

Узагальнюючі підходи вчених до розуміння базових понять інноваційної сфери дійшли наступних висновків. Інновації проходять через ряд стадій, що протікають в часі і які у сукупності є життєвим циклом, і розуміють період від зародження ідеї до розробки, створення, поширення, використання та утилізація (занепаду) продукту [2]. Життєвий цикл інновацій – це період від зародження ідеї, створення новинки та її практичного використання та зняття з виробництва. За характером життєвий цикл інновацій відповідає життєвому циклу товару і проходить етап розробки, просування на ринок, зростання зрілості та занепаду, котрі характеризуються різним співвідношенням витрат, пов'язаний із розробленням та виведенням на ринок і доходом від його продажу. На кожному етапі життєвого циклу інновації охоплюється кілька етапів, що відрізняються за змістом робіт, який відображено у таблиці 2.

Особливою і базовою характеристикою інновацій є творчість. Для нашої культури, а також в системі японського бізнесу творчість є виробничим гаслом та ідеєю, що надихає, бо породжує прагнення людини вдосконалити працю завдяки інтелекту.

20 травня 2022 року відбувся онлайн захід, присвячений Дню науки за участю Міністра освіти і науки С. Шкарлета. «Наперекор новим викликами часу, спершу пандемії коронавірусу, потім жорстокого вторгнення Російської Федерації наука залишається рушійною силою прогресу людства. Адже результати новітніх досліджень учених підтвердили кардинальний вплив на розвиток економіки, безпеки держави, за останні 5 років 3 провідні політехнічних університет а реалізували низку робіт, які важливі для сектору реальної економі-

Таблиця 2

Інноваційна діяльність										
Новація					Інноваційний процес			Інновація		
Творчість	Новизна	Неочевидність	Промислова придатність	Суспільна безпека	Ризик	Організація виробництва	Технологія виробництва	Конкурентна спроможність	Підприємницька ефективність	Суспільна ефективність
Етап	Характеристика				Мета			Значення		
1 Створення	Фундаментальні науково-дослідні роботи				Одержання нових наукових знань та виявлення найбільш істотних закономірностей			Генератор ідей рішень		
2 Розробка	Прикладні науково-дослідні роботи				Розробка нового виду продукції, технічне проєтування, випуск робочої конструкторської документації, виготовлення та випробування дослідницьких зразків			Результат творчої ризикової діяльності людини		
3 Розробка	Дослідно-конструкторські роботи									
4 Реалізації	Впровадження товару на ринок				Розробка новації через інноваційну діяльність та процес			Готовий продукт або послуга		
5 Зрілості	Уповільненість темпів збуту				-			-		

ки, серед них 23 роботи отримали державні премії України в галузі науки, 6 – мають економічний ефект, більше 14 млрд. грн. Від початку війни постраждала наукова інфраструктура п 68 наукових установ пошкоджено, 2 – зруйновані повністю [7].

Висновки

На сьогодні інноваційна система України, внаслідок бойових дій на Сході країни та в окремих регіонах країни, втратили частини територій через окупацію її Російською Федерацією, низки обмежень на отримання військової техніки, складного соціально-політичного становища в країні, і відсутності достатнього обсягу фінансування науки, може бути віднесена до альтернативної моделі розвитку національних альтернативних систем.

Список використаних джерел

- [1] Краснокутська Н. С. Інноваційний менеджмент: навч. пос. — Київ: КНЕУ, 2008. — 504 с.
- [2] Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/nauka-u-voynnij-chas-vidbuvsya-onlajn-zahidshodo-innovacijnogo-i-tehnologichnogo-rozvitku-dlya-zdobuttya-peremogi-ta-vidnovlennya-ukrayini>
- [3] Пересада А. Л. Управління інвестиційним процесом. — Київ: Лібра, 2002. — 472 с.
- [4] Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації: [Аналітична доповідь] / Я.А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська, Я. В. Бережний [та ін.]. — Київ: НІСД, 2012. — 144 с.
- [5] Прозатвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/fond-vidnovlennya-ukrayini-funkcionuvatime-pri-prezidentovi-premyer-ministr> (дата звернення: 31.05.2022).
- [6] Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002р. № 40-IV. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 31.05.2022).
- [7] Тульчинский Г. Л. Бренд-интегрированный менеджмент: каждый сотрудник в ответе за бренд / Тульчинский Григорий Львович, Терентьева Валерия Игоревна. — Москва: Вершина, 2006. — 352 с. : ил., табл
- [8] Яковец Ю. В. Эпохальные инновации XXI века. — М., 2000. — 211 с.

Контактна особа: aleksandra.gry.jee@gmail.com О. Григорян